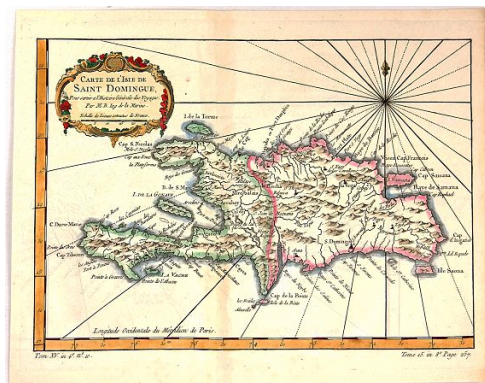


Haïti: Hoe slaven een eigen natie stichtten.

Het is 1804, de Fransen geven op en verlaten de toenmalige Franse kolonie Saint-Domingue. Na de dood van een van de meest prominente figuren in deze revolutie genaamd Toussaint Louverture (een ex-slaaf) roept Jean Jacques Dessalines een nieuwe staat in het leven, genaamd de zwarte republiek van Haïti. Deze gebeurtenis staat in de geschiedenisboeken bekend als de enige succesvolle slavenopstand in de geschreven geschiedenis van de mensheid, maar hoe is het zo gekomen en hoe heeft deze republiek tot de dag van vandaag standgehouden?

Het begin en belang van Saint-Domingue

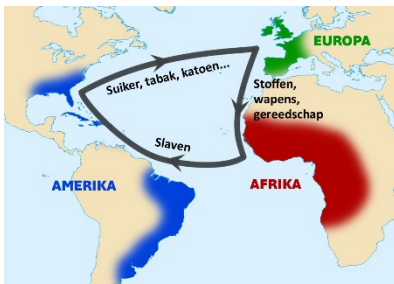
Het is de 18^e eeuw en de Europese expansie is in volle gang. Europese grootmachten als Spanje, Portugal, Nederland en Engeland gaan buiten het continent op zoek naar grondstoffen en specerijen die niet of nauwelijks in Europa te verbouwen of te vinden zijn. Voornamelijk in Indië en de Nieuwe Wereld (Noord- en Zuid-Amerika). Ook Frankrijk nam deel aan deze Europese expansie en kreeg het recht om een kolonie te starten op een deel van het eiland in de Caribische Zee. Zij noemden dit deel van het eiland Saint-Domingue en deelde het eiland met de Spanjaarden, die noemden hun kant Santo Domingo wat in het heden de Dominicaanse Republiek is.



De oude kaart van Saint-Domingue (groen) en Santo Domingo (Rood). Bron: Swaen.com, Maker: Jacques-Nicolas Bellin.



De voornaamste reden om de Nieuwe Wereld te koloniseren waren specerijen zoals cacao en suikerriet. Door het klimaat groeit dit veel makkelijker in koloniën als Saint-Domingue, wat veel geld opleverde. Het duurde dan ook niet lang voordat de Fransen er heen gingen om plantages te starten. Deze plantages werden in het begin bewerkt door zogenoemde indianen (de originele bevolking van de Nieuwe Wereld), maar omdat deze in grote getalen stierven door ziektes die de Europeanen over brachten zoals de pest, moesten de plantage-eigenaren op zoek naar slaven die wel bestand waren tegen deze ziektes. Dat waren in dit geval de Afrikanen. Dit zette de Trans-Atlantische slavenhandel in werking. Europeanen haalde in Afrika slaven, dit waren meestal gevangenen van een rivaliserende stam. Vanuit Afrika werden deze verkochte slaven naar de Nieuwe Wereld vervoerd. De specerijen die zij verbouwden werden op hun buurt weer meegenomen naar Europa voor verkoop.



De Trans-Atlantische slavenhandel in werking. Bron: Wikipedia.org



Het gevaar van winst

De grond en het klimaat van Saint-Domingue waren (te) ideaal om suiker en koffie te verbouwen. Het was in de 18^e eeuw de rijkste en meest winstgevende kolonie van de hele wereld. Ongeveer 40% van de suiker en 60% van de koffie(bonen) die in Europa geconsumeerd werden, kwam uit Saint-Domingue. De plantagebazen in Saint-Domingue hadden het goed en er kwam een drang om meer te verbouwen en dus om meer geld te verdienen, maar dan heb je wel meer mensen nodig die op de plantage werken en dus werd Saint-Domingue overspoeld met slaven, zodat er meer verbouwd kon worden. Maar liefst een half miljoen (500.000) tot slaafgemaakte Afrikanen worden naar het eiland gestuurd, terwijl er maar 30.000 Franse kolonisten zich op het eiland bevonden. De slaven werden zo slecht behandeld dat het een kwestie van tijd leek voordat dit systeem zou gaan ontsporen.

De Franse Revolutie

Ondertussen, in het land van de bezetters wordt er in 1789 de Bastille bestormd. De Franse Revolutie breekt uit. Een opstand begon tegen mensen met autoriteit die het leven van de gewone burger zuur maken. Liberté (vrijheid), Egalité (gelijkheid) en Fraternité (broederschap) zijn de drie belangrijkste woorden tijdens deze Revolutie. Nieuws van de Revolutie bereikt op logische wijze ook Saint-Domingue. Een opstand waarbij een onderdrukte partij op gewelddadige wijze de onderdrukkers wil aanpakken en voor gelijkheid strijdt klonk voor sommige slaven erg bekend. Zo werd de Franse Revolutie hoe ironisch dat ook mag klinken een van de inspiraties voor de Haïtiaanse Revolutie.



De Bestorming van de Bastille (1789), wat voor vele het begin van de Franse Revolutie kenmerkt. Bron: historiek.net



Op weg naar menselijkheid

Dat de slaven hadden gekeken naar wat er in Frankrijk gebeurde was duidelijk want 2 jaar later in 1791 brak de Haïtiaanse Revolutie uit. Plantages werden in brand gestoken en slaven kwamen in opstand tegen hun bazen. Meestal waren dit soort pogingen van slaven van korte duur, maar de Fransen hadden een probleem. Door deze slavenopstand vocht het land op drie verschillende fronten. Ze waren naast deze opstand ook in oorlog met zowel Spanje als Groot-Brittannië, om maar te zwijgen over het feit dat er voor elke kolonist op het eiland een vijftiental tot slaafgemaakte waren. Frankrijk was op dit moment op zijn zwakst en dit was het moment dat er ruimte was voor een opstand, hier komt ook Toussaint Louverture ten tonele. Toussaint was een ex-slaaf maar voornamelijk een slimme strateeg die ook militair inzicht had. Hij wist dat hij gebruik moest maken van de situatie waar Frankrijk op dat moment in verkeerde en werd het gezicht van de opstandelingen. De slaven wilden hun rechten terug.



Een slavenopstand in Saint-Domingue in 1791.

Bron: Wikipedia.com



De opstand gaat verder

Toussaint Louverture riep in 1801 na een succesvolle opstand de zwarte republiek Haïti uit, deze naam werd door de oorspronkelijke bevolking van het eiland al gebruikt voordat de Fransen op het eiland kwamen. Ondanks het feit dat de Fransen hadden gezegd dat ze de slavernij gingen afschaffen werd onder bevel van Napoleon Bonaparte een expeditie naar Saint-Domingue gerealiseerd en werd Louverture opgepakt en meegenomen naar Frankrijk, de Fransen hoopten dat met het weghalen van Louverture Frankrijk opnieuw de macht kon overnemen op het eiland. Maar de laatste woorden van Louverture bleken waar te zijn. *‘Je hebt dan wel de stam van de boom omgehakt, maar deze zal blijven groeien’*. De bevolking van Saint-Domingue zou nooit zomaar opgeven.

Gelijk had hij, na het verdwijnen van Louverture kwam Jean-Jacques Dessalines op de voorgrond. Hij was onder leiding van Louverture een van de uitblinkers in het opstandingenleger en werd hij al gezien als de gedroomde opvolger van Louverture. Nadat de Fransen op ander koloniaal eiland Guadeloupe de slavernij terug invoerden waren ze op Saint-Domingue bang dat dit ook zou gaan gebeuren. Nadat de Britten de weg naar het eiland blokkeerden hadden de Fransen geen schijn van kans meer op het eiland goed te bereiken. Na de slag van Vertières versloeg Dessalines de Fransen voorgoed.



De Aftermath

In 1804 wordt dan eindelijk het land omgedoopt tot Haïti en verklaarde Dessalines zich tot keizer van het land onder de naam Jacob I. Hiermee werd Haïti het eerste zwarte onafhankelijke land ter wereld en het tweede onafhankelijke land van de Nieuwe Wereld sinds de Europese expansie. Toch was het niet allemaal rooskleurig, Dessalines liet iedereen die maar ook iets blank was executeren meer dan 3.000 mensen vonden hier de dood. Ook voor mulatten (een kind van een Europese en een Afrikaanse ouder) leek geen plaats. Er was nog steeds dwangarbeid op het eiland. Jacob I was zich ervan bewust dat het land in puin lag en dat de plantages nog steeds bewerkt moesten worden om te kunnen overleven. Het leger moest fit blijven, anders zouden de Fransen zomaar weer binnen kunnen vallen. Ondanks dat dit geen slavernij was, was het wel dwangarbeid. De Haïtiaanse Revolutie heeft ongeveer 350.000 levens gekost, maar was wel de enige succesvolle slavenopstand.



Standbeeld van Jacob I in Port-au-Prince in Haïti. Bron: wikipedia.org



Tot slot

Het leven in Haïti is tot op heden niet makkelijk. Het is nu een van de armste landen ter wereld en er vindt ook nog veel criminaliteit plaats. Het is een land waarbij de Nederlandse overheid een volledig rood reisadvies geeft. Er hangt veel armoede en ontevredenheid schuil achter de steden van Haïti, maar dat doet niets af aan hoe uniek hun verhaal is en hoe het land is zoals het nu is. Haïti is ontstaan uit een ongekende strijd voor vrijheid en gelijkheid: een land dat werd gesticht door tot slaaf gemaakten die zich wisten los te vechten van hun onderdrukkers. Zo werd Haïti gevormd tot wat het vandaag de dag is — een natie geboren uit verzet.

Ben je nieuwsgierig geworden na dit artikel of wil je meer van dit soort unieke verhalen lezen? Neem dan een kijkje bij mijn andere artikelen op de site www.achterdewereldkaart.com

